

Aan het College van B en W van Amsterdam

Betreft: Reactie op het gemeentelijk beleidskader sociale basis Amsterdam 2025-2032

Amsterdam, 8 november 2023

Geacht College van B en W en leden van de gemeenteraad van Amsterdam,

Sinds 2014 bestaat het Netwerk Amsterdamse Stadsdorpen. Wij zijn een informeel netwerk van stadsdorpen in Amsterdam en omstreken. Wij geloven dat Amsterdam en omgeving een mooiere regio wordt als mensen zich met elkaar verbonden voelen. Naast vrijheid zoeken veel mensen die hier wonen ook juist naar verbinding. Stadsdorpen bieden een unieke kans om mensen bij elkaar te brengen en daarmee meer nabuurschap te creëren. Als netwerk willen wij graag reageren op het door u gepresenteerde beleidskader sociale basis 2025-2032. Daarbij willen wij eerst de stadsdorpen bij u introduceren.

Hoe zijn stadsdorpen ontstaan

Het is 2013/2014. Gemeenten worstelen nog met de naweeën van de economische crisis. Er is flink gesnoeid in wat we nu de sociale basis noemen. In Amsterdam ontstaan 16 nieuwe stadsdorpen. Stadsdorpen zijn bewoners initiatieven in wijken en buurten van de stad. Er vinden activiteiten plaats in het kader van ontmoeting, verbinding en nabuurschap. Van bewoners, voor bewoners en door actieve bewoners. In 2015/2016 startten de aanbestedingen in welzijn en zorg. Tot 2023 kwamen er 15 stadsdorpen bij. Momenteel zijn er 6 nieuwe initiatieven, die mogelijk tot vorming van nieuwe stadsdorpen kunnen leiden.

Wat is en doet een stadsdorp

De stadsdorpen zorgen voor ontmoeting, gemeenschapszin, activering ten einde het welzijn van de bewoners in de wijk of buurt en daarmee nabuurschap te bevorderen. Daarmee wordt invulling gegeven aan een door u in het beleidskader genoemde randvoorwaarde (bevordering van cohesie), op basis van de behoefte van de bewoners en de mogelijkheden die ieder stadsdorp heeft. De stadsdorpen zijn bewonersinitiatieven op vrijwillige basis en het overgrote deel van de stadsdorpen vinden ook, dat dit zo moet blijven. Van, voor en door bewoners. Vrijwillige inzet van actieve bewoners is de kern waarop de sociale basis rust. Zonder vrijwillige inzet is er geen sociale basis schrijft u zelf in uw gemeentelijk beleidskader 2025-2032. De stadsdorpen vinden dan ook, dat zij behoren tot de sociale basis van de gemeente Amsterdam.

Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de website www.netwerkamsterdamsestadsdorpen.nl

Daar vindt u ook de monitor van de stadsdorpen 2023 met een actueel overzicht van alle stadsdorpen.

Wat is de sociale basis

In het gemeentelijk beleidskader omschrijft u dit als volgt:

“De sociale basis is het fundament van ons stelsel voor zorg, ondersteuning en meedoen. Het is de plek waar Amsterdammers elkaar vinden, ontmoeten en waar sociale cohesie ontstaat. In de sociale basis werken bewoners, vrijwilligers en professionals samen aan een breed, laagdrempelig en vrij toegankelijk aanbod van activiteiten en voorzieningen in de buurt. Dit aanbod is gericht op preventie, het versterken van zelfredzaamheid en het ontplooiën van talent. De gemeente faciliteert de sociale basis rondom de sociale opgave in gebieden”.

Bij de toelichting stelt u: *“De sociale basis is niet van de gemeente, maar van alle Amsterdammers. In de activiteiten die Amsterdammers met en voor elkaar willen organiseren, heeft de gemeente geen sturende, maar veel meer een ondersteunende en faciliterende rol. Dat betekent dat de gemeente een beperkte rol heeft in de maakbaarheid van dit deel van sociale basis”.*

Ondanks dat u zelf aangeeft geen sturende rol te kunnen vervullen, is in uw definitie van de sociale basis wel degelijk een grote sturing aangebracht namelijk, dat het aanbod binnen de sociale basis alleen gericht dient te zijn **op preventie, het versterken van zelfredzaamheid en het ontplooiën van talent. De gemeente faciliteert de sociale basis rondom de sociale opgave in gebieden”.** Wij kunnen ons beter vinden bij de definitie die Movisie hanteert:

De sociale basis betekent: vrij toegankelijke formele en informele activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooiën en ontspannen die zorgen dat mensen kunnen samenleven en meedoen. Het versterken van de sociale basis gaat over het omzien naar elkaar in de wijken, buurten en dorpen. Maar ook over het autonoom kunnen leiden van het leven met eigen regie en een netwerk vanuit die basis.

Zo behoren Stadsdorpen per definitie tot de sociale basis. Er vinden ook wel activiteiten plaats, die gericht zijn op preventie, zelfredzaamheid en talent al naargelang de behoefte eraan in de wijk en de mogelijkheden van elk stadsdorp.

Wat zijn de pijlers of het fundament waarop de sociale basis gestoeld moet zijn

U stelt als belangrijke randvoorwaarden voor een stevige sociale basis dat aan cohesie wordt gewerkt, dat er inclusie is of wel dat ze toegankelijk zijn voor alle Amsterdammers en dat er vrijwillige inzet plaatsvindt. Wij vinden dat vrijwillige inzet en cohesie pijlers dienen te zijn van een sociale basis. Voorts zijn er nog enkele pijlers meer te noemen, die het fundament van de sociale basis vormen namelijk:

- Het is zelforganisatie vanuit de bewoners van een bepaalde wijk, buurt of straat.
- Ontmoeting, ontspanning en gemeenschapsvorming staan voorop (vorming van cohesie).
- Verbetering van de leefbaarheid in de buurt en omzien naar elkaar is de drijfveer.
- Streven naar een aanbod voor alle bewoners (inclusie), waarbij de activiteiten zelf soms op bepaalde doelgroepen zijn gericht
- Zelf initiatief en vrijwillige inzet staan centraal bij de organisatie en de activiteiten
- De organisaties in de sociale basis zijn autonoom in beleid en uitvoering.

De overheid stimuleert en faciliteert de sociale basis

De sociale basis wordt binnen uw beleidskader gezien als fundament binnen een wijk of buurt om de leefbaarheid, het welbevinden en de cohesie te versterken. Dat delen wij met u. Tevens geeft u aan dat die sociale basis niet maakbaar is door de overheid of welke instantie dan ook.

Ook dat delen wij met u. Versterking van de sociale basis staat u voor om ook bepaalde maatschappelijke problemen, zoals het woonprobleem en het op peil houden van de zorg in kwaliteit en kosten, aan te pakken door het stimuleren van activiteiten, die het wonen, de leefbaarheid en preventie bevorderen. Dit mede in het kader van de gesloten IZA en GALA akkoorden. Op zich delen wij dat eveneens met dien verstande, dat bewonersorganisaties, zoals de stadsdorpen, autonoom zijn en blijven om daar invulling aan te geven. Zij zijn immers niet maakbaar zoals u zelf stelt. Mogelijk is wel dat versterking van bewonersorganisaties/stadsdorpen kan stimuleren, dat zij zich (meer) in gaan zetten voor bevordering van het woon-, leef- en zorgklimaat in de wijk of de buurt. Versterking van de sociale basis kan door:

- a. Het bieden van faciliteiten zoals activiteitenruimten om niet beschikbaar stellen in de buurt of de wijk, het beschikbaar stellen van benodigde apparatuur en materialen om de activiteiten ook te kunnen uitvoeren.
- b. Het bieden van een startbijdrage van bijvoorbeeld 5.000 euro voor beginnende initiatieven.
- c. Het bieden van een jaarlijks basisbedrag van 5.000 euro voor de algemene organisatorische kosten en voor vrijwilligers- en deelnamewerving (publiciteit) zonder uitgebreide verantwoording om daarmee de continuïteit van de organisaties te waarborgen
- d. Zorg dragen voor versterking van de ondersteuningsstructuur zoals het werk van de vrijwilligerscentrale Amsterdam (VCA) of het Netwerk van Amsterdamse Stadsdorpen bijvoorbeeld.
- e. Stimulering en bevordering van samenwerking tussen de verschillende organisaties binnen de sociale basis in de wijk door vorming van netwerken bijvoorbeeld.

De sociale basis als basis voor gemeentelijk (sociaal) beleid

Vrijwilligers zijn actieve bewoners. Zij zijn vaak de ogen en oren van de buurt of wijk waarin zij actief zijn. Zij weten vaak als geen ander wat er leeft of speelt in de buurt of wijk, waaraan behoefte is of zij signaleren vroegtijdig problemen, waarvan zij de oplossing vaak ook weten. Maak dus samen met de actieve bewoners in de wijk of buurt beleid. Bottom up beleid creëert draagvlak en voorkomt frustraties van alle kanten. Tenslotte participeer als overheid in het initiatief van de samenleving in plaats van die samenleving achter uw plannen te krijgen. Ook dat levert minder frustratie voor alle betrokkenen.

Het institutionele deel van de sociale basis

Naast de bewoners initiatieven en organisaties kennen we ook institutionele organisaties binnen de sociale basis. Het zijn vaak de welzijnsorganisaties en jongerenwerk organisaties. Maar ook de buurtteams kan je daartoe rekenen. Diverse stadsdorpen werken al op verschillende manieren samen met deze organisaties, maar soms speelt er ook nog wel verwijdering van elkaar. Dat heeft te maken met de transitie en aanbestedingsprocedures, die begin 2016 haar beslag kregen. Organisaties uit andere steden en delen van Nederland wonnen die procedures en gingen aan de slag zonder de eigenheid van de wijk te kennen noch de actieve bewonersorganisaties in die wijk. Deze bewonersorganisaties verloren op hun beurt diverse privileges aan de institutionele organisatie wat de verwijdering zeker in de hand gewerkt heeft.

Samenwerking tussen de stadsdorpen en institutionele organisaties staan wij voor. Het terugdringen van de marktwerking kan daarin zeker een positieve bijdrage leveren als eerste stap om weer naar een samenwerking toe te groeien

De IZA en GALA akkoorden

Als Netwerk volgen wij de ontwikkelingen, die in het kader van het IZA en GALA akkoord plaatsvinden. Over het project Amsterdam Vitaal en Gezond informeren wij de stadsdorpen momenteel tijdens onze jaarlijkse rondetafelgesprekken met de stadsdorpen. Daaruit blijkt dat stadsdorpen al deelnemen in uitvoerende projecten of zelf zijn gestart met een activiteit dan wel overwegen om zelf activiteiten te gaan ondernemen die passen in de doelstellingen van het project. Men is daarmee gestart omdat men zelf het zo lang mogelijk blijven wonen van ouderen in de buurt belangrijk vindt evenals het gezond ouder worden.

Uit het beleidskader is duidelijk op te maken dat u de sociale basis als een belangrijk instrument ziet om dat, wat u in het kader van de IZA en GALA akkoorden heeft afgesproken, te realiseren. Op het gebied van ontmoeting, ontspanning en gemeenschapsvorming vindt dus al veel plaats maar ook op het gebied van preventie en dienstverlening kunnen stadsdorpen, in het kader van nabuurschap en omzien naar elkaar, een rol van betekenis spelen. U als overheid zou dat eveneens kunnen faciliteren en ondersteunen mits daarvoor eenvoudige processen ontwikkeld worden. Echter het is en blijft een vrije keus voor elk stadsdorp of toekomstig stadsdorp om te kiezen of men wil participeren in deze ontwikkelingen en zo ja met welke initiatieven zij daadwerkelijk aan de gang willen of kunnen gaan. De autonomie en mogelijkheden van de organisatie zijn daarbij leidend en niet het gemeentelijk beleid. Als Netwerk staan wij daar volledig achter.

Bijlagen:

- [Monitor Amsterdamse Stadsdorpen 2023](#)
- [10 maal de kracht van stadsdorpen](#)